

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken, Februárus 25-ik napján, 1814-dik esztendőben.

B é t s .

Felséges Asszonyunknak kedves testvér bátyja *Ferentz József*, néhai Ferdinand Austrai Fő Hertzeg, 's Majlandi Hertzegnek és *Mária Beatrix* Módenai Hertzeg Asszonynak első szülött fia. a' ki néhány esztendővel ennekelőtte Bécsi lakását el hagyván Szardiniába ment, 's ott testvér nényének *Mária Tréziának*, *Victor Emmanuel* Szardiniai Királynak első szülött leányát *Mária Beatrixet* házas társul vette, e' folyó Februárus 20-ik napján, kedves feleségével együtt szerentsésen ide érkezett. Közönségesen azt vélik, hogy mihelyt a' Frantzia Csász. Udvarral elkezdődött békesség dolga tökéletességre megyen, azonnal ezen Austrai Fő Hertzeg megholt édes attyának örökségét a' Majlandi Hertzegséget kormánya alá fogja venni.

Közönségesen abban az értelemben van a' köz nép, hogy Mátyás napján a' folyóvizekben volt jég vagy eltakarodik, vagy új jég formáltatik. Tapasztalásunk szerint sokszor megvalóságosodik ez a' vélekedés; ellenben ez idén nem csak meg nem szabadultak a' folyóvizek a' jégtől, sőt inkább, igen tartós és kemény lévén a' hideg, vastagabb jéggel vonattak bé. A' közelebb múlt kedden és szerdán oly ke-

mény hideg volt, a' milllyent sok esztendőtől fogva nem értünk.

A' Frimont huszár regimentjéből való *Varga* nevezetű Káplárt, a' ki a' jelenvaló háború alatt sok verekedésekben magát jelesül viselte, nevezetesen a' múlt Novemberben, Olaszországban Castel Franco mellett történt tsatában vitézi bátorsága által magát mások felett megkülömböztette, és egy ágyút is nyert az ellenségtől, 's annál fogva magát nagyon el is híresítette, Bécs városának néhány buzgó szívű lakosi egy meg ezüstözött pipával, mellynek fedelére ezen szók voltak bémeltzve: *A' vitéz Vargának*, 110 forintal együtt kívánták meg ajándékozni, melly ajándékokat az ide való Cs. K. udvari Hadi Tanátsnak, olly kérésék mellett, hogy azokat a' nevezett vitéz huszárnak kezébe szolgástassa, által is adták.

A' tsatázó mezőkről.

1. A' Frantzia Földön.

A' Briennei verekedés után, a' szövetséges hadi seregeknek fő vezérek Hertzeg *Schwartzenberg* Feldmarsal következő hadi parantsolatot intézett Februárus 4-ik napján Vandeuvresi fő hadi szállásáról a' vezérlése alatt lévő armádákhoz: „Februárus első napja mindenkor neveze-

tes leszen a' hadi Krónikákban, mindenkor maradandó emlékezete leszen a' szövetséges hadi seregek vitézségének, erőködésének és áthatatosságának. Erről a' napról való emlékezetben áll minden vitéznek jutalma, és én derék truppjainak, 's az ő vezérjeinek egyebet mondani nem tudok annál, a' mit az ő lelkiismeretek nékiek mond, és a' mi őket mindenkor büszkeséggel fogja a' Brienni verekedésre emlékeztetni."

Egy Német Országi közönséges újság levélben azt olvassuk, hogy a' Brienni verekedésben egy Frantzia katona a' hadi rendből a' Frantzia Császárra lőtt, de hogy a' golyóbis nem magát, hanem a' fején volt kalapját sodrotta el. Kinyilatkozván a' gyilkos, mingyárt *standrecht*, az az, hadi törvény tartatott ellene, és halálos szententzia mondatván a' fejére, egy óra múlva agyon lövetett.

E' folyó Februárius 12-ik napján indítatott ki *Troyesből* az az örvendetes tudósítás, hogy a' Würtembergi Korona Herceg az előtt való napon *Sens* városát erőszakos reárohánással meg vette. Azon napon a' Seine folyóvíz mellett fekvő *Nogenti* tetőkről is lehajtatott az ellenség, annak külső városi elfoglaltattak, sőt a' belső városban is egynehány házak.

Troyes városnak Febr. 7-ik napján lett elfoglaltatása után, a' Napoleon Császár kommandója alatt volt Fr. armáda üzésében foglalatostkodtak a' győzedelmes hadi seregek, mellyek nem Páris felé, hanem más oldalon hátráltak. — A' Ménusi Frankfurti közönséges újság levelek szerint, a' szövetséges hadi seregeknek világossan szerentsés előmenetelt kíván a' Fr. nép, hogy e' szerint annál hamarabb békességet érhessen. — Az elfogatott Fr. tisztek azt beszéllik, hogy *Napoleon* Császár csak nem kétségben esik, és hogy a' verekedéseken életét végezhesse, semmi veszedelemtől nem irtózik. Ezen Fr. tisz-

teknek beszédjek szerint, kevésbé múlt, hogy a' Brienni verekedésben el nem fogtatott, egyedül sebes futó paripájának köszönheti a' fogságba eséstől való megmenekedését. — A' fellyebb említett Frankfurti újság levelek szerint, a' Brienni verekedés után ismét békességet keresett *Napoleon* Császár, látván hogy a' szövetséges hadi seregek ellen, akármit mivellyen, néki boldogúlni nem lehet. Meg is ígértetett néki olly feltétel mellett, hogy annak fundamentomává a' Mantuai, Strasburgi, Moguntziai és Luxemburgi erősségeknek általadások tétetődjön.

Mind a' rajta történt szerentsétlenségeknek eleven érzése, mind az a' ő reája és familiájára nézve igen szomorú hír nagyon szorongattya az ő szívét, hogy a' szövetséges Fejedelmek Császári koronájától őtet megfosztani, és a' Burbóniai házból való Printzek közzül egyiket valamellyiket igyekezzenek ősi Kir. székekbe vissza ültetni.

XVIII. Lajos Angliából Hollandián keresztül Frantzia Országba, 's a' szövetséges Fejedelmeknek fő hadi szállásokra ment, 's ott fogja a' dolognak kimenetelét elvárni.

2. Az Austriai Belgiomban.

Prusszus Generál Lajtinant *Bülow* az A. Belgiomi tartományokba való bémenele előtt, következő foglalatú hirdetményt küldött a' Belgiomi lakosokhoz: „A' szövetséges Fejedelmeknek és népeknek ügyét az Isteni gondviselés blodogította. Mi a' mi szabadságunkat, és függetlenségünket vissza nyertük, mi azokat igasságos és állandó békességgel akarjuk maradandókká tenni. A' ti Császártok erőtlen lévén jobbágyinak védelmezésekre, minekutánna a' maga nagyra való vágyódásának sok vérpatkokat feláldozott volna, magát Páris város kőfalai közzé zárította bé. Frantzia Orzágnak szívethasogató ábrázatjára, mely

minden felől meg támadtatott, mellynek szerző oka egyedül ő, minekutánna egész Európát vérbe keverte volna, semmit sem ügyel. Most már nem gondolkodik Frantzia Országának megszabadításáról, hanem inkább annak öszve rontásáról, a' hadakozás piatzát a' ti tulajdon földetekre tette által."

„Belgiomnak lakosi! Lássátok mennyire vitt titeket egy vértzömjúhozó Fejedelem vas vesszőjének mutatot vak engedelmesség. Lássátok azon Fejedelem felfúvalkodásának következéseit, a' kit a' szerentse felemelt, de a' kit most már az isteni gondviselés büntet. Látjátok és betsüljétek ennek az isteni gondviselésnek útjait, esmérjétek meg újabb jótéteményeit, és azoknak megtartásokra készítettetek magatoknak útát. A' Frantzia uralkodásra nem teremtett egy Korszikai ember (Érti *Napoleon*, a' ki Korszikának fő városában Ajacciban született; édes atya Prokatori ember volt). En 40 ezer emberrel lépek bé Belgiomba. Ezek az emberek tinéktek atyátokfiai, hazátokat, hajlékaitokat, feleségeiteket 's gyermekeiteket szintúgy szeretik mint ti magatok, ők azért hagyták el azokat, hogy azt a' jármot, mellyet eltűrni lehetetlen volt, nyakokról lehánnyak (a). — Fogadjátok őket szívesen, semmit nem fognak egyebet tölletek kívánni, hanem tsak azt, a' mi tápláltatásokra szükséges. Feleségeiteket, hajlékaitokat, és javaitokat ilendő tekintetben fogják tartani, 's azt a'

gonoszt elfelejteni, mellyet nektek a' frantziák okoztak. — Azt a' békességet hozták vissza tinéktek, mellynek nevével egyebet ők tinéktek nem hagytak — vallástokat vissza hozzák, melly nagyon megháborodottak, hogy a' keresztény vallás látható fejét, az A. Sz. Egyház első fiának rabságában lenni látták (b). — Az A' Sz. Egyháznak ez az elfajult fia arra nem érdemes, hogy tinéktek vezérek legyen. Mihelyt őtet elhaggyátok, mindjárt megszűnik veszedelmes lenni. Arra való nézve kövesétek szomszédaitoknak példáját — kaptsollyátok magatokat hozzánk, mi ellene marsirozunk, mi költsönös erővel az ő armádájának maradványát meg fogjuk győzni, és a' békesség 's kereskedés hazátoknak, minékünk, Európának és az egész világnak vissza fog adattatni. — *Költ Brédában Február. 2-ik napján 1814-ik eszt.*

3. Északi Németországban.

Altonából, Dánia Országának Hamburghoz egy fertály mértföldre fekvő városából, Januárius 28-ik napján ezt írják: Hamburg városának napkeleti részében még most is szörnyű pusztítás van. Az épületekben tett kárt 30 millió márkra minden nagyítás nélkül lehet tenni. Hogyha a' még most is folyó hadi adó, és a' szüntelen tartó hadi sattszolások, 's a' banknak vesztesége öszve vettetnek, olly felette nagy summát teszen, hogy képtelenségnek látatik, hogy egyetlen egy város annyit fizethetett volna. Mi is, t. i. az Altonaiak a' szö-

(a) Érti a' szövetséges Belgákat, a' kik *II. Filep* Spanyol Országi Király kemény uralkodása alatt 1572-ik esztendőben tölle elpártoltak, *Wilhelm* Oraniai Hertzeg vezérlése alatt, az ellenek küldött Spanyol hadi sereget megverték, és hosszas, 's változó szerentsével folytatott hadakozások után, 1588-ik esztendőben hazájokat tökéletes szabadtságba helyheztették.

(b) *Clodoveus* Frantzia Király leg első volt, a' ki az Európai Fejedelmek közt, K.U. születése után 496-ik esztendőben a' keresztény vallásra tért, és Reimsben, azoda való Pöspök Sz. Remigiustól meg is kereszteltetett. Erre nézve mind ő maga, mind az ő utánna következett Frantzia Királyok mindenkor *Christianissimusoknak* nevezettek.

vetséges seregektől a' Hamburgi ostromló líneában vagyunk rekesztetve,

4. Olaszországban.

A' közelebb múlt posta napon félbeszakadt hadi tudósításnak folytatása. — Azon időtájban azokat a' 3000 Frantzia katonákat is, kik a' Peschierai erősségből a' Cs. Kir. hadi seregekre kiütöttek, F. M. Lajtnant *Sommariva* vissza verte, a' midőn a' *Stipsits* huszár Regementjébéli derék lovas Kapitány *Bercsinyi* (a' Fr. revolutio kezdetekor Fr. szolgálatból hozzánk által jött Bercsini Generálisnak a' fia) magát szépen megkülömböztette. 's 30 embert ejtett az ellenség közzül fogságra. — Mivel ez a' verekedés reggeli 9 órától setét estig tartott, mind a' két résznek vesztesége nagy volt, de sokkal nagyobb az ellenségé.

Ennek a' verekedésnek környülállásosabb előadását továbbra halasztotta a' kommandirozó Generális Gróf *Bellegarde* F. Marsal, azt mindazáltal előre is megírta, hogy Generál *Quosdanovich*, és a' Hohenloe dragonos Regementjének Oberstere *Szlottheim*, nem különben F. M. Lajtnant *Merville*, és a' Károly Fő Herczeg Uhlánus Regementjéből való Obristlajtnant *B. Mengen* magokat nagyon megkülömböztették, és az ellenségen vet: győzedelemnek hathatós eszközei voltak.

Generál *Tomasich* tudósítása szerint, Januárius 29-ik napján Ragusa városa és erőssége is kapitulált, minekutánna egynehány napokig ostromlotta volna azt Gen. *Milutinovich*. Az ott fogságba esett katoná örizet magát arra kötelezte, hogy míg fel nem váltatik, addig a' szövetséges hadi seregek ellen fegyvert nem fog.

Veronából ezeket írják Febr. 10-ik napján: F. M. Gróf *Bellegarde*, a' tegna-

pi verekedésben nem csak győzedelmet vett az ellenségen, hanem egyszersmind a' *Mincio* mellett vólt posztyát is elhagyni 's magát hátrább húzni kényszerítette. Más tudósítások is egyenlő módon bizonyítják, hogy a' 8-ik Februáriusi veres ütközetben, az ellenségnek betsülettől való gárdistái, a' könnyűszerű gyalogok, a' testőrző sereg, a' Királyné dragonosai, és az első 's 31-ik línea regementek egészen eltöröltettek. — Tegnap Mantua alól a' Vice Király elmenvén Cremona felé húzta magát. Minden nap sok Frantzia és Olasz szökött katonák érkeznek Veronába, 's egyenlőképen azt erősítik, hogy az Olasz Országi hadi seregek mindnyájan el fogják a' Frantzia zászlót hagyni.

Joakim Napoleon Nápolyi Királynak a' szövetséges Fejedelmekkel való öszve szövetkezését nagyon szívére vette az Olasz Országi Vice Király *Eugenius Napoleon*, mellyet azon hirdetményeiből is észre lehet venni, mellyeket ő a' Verónai lakosokhoz, az Olasz Országi népekhez; és a' vezérlése alatt lévő egyesült Frantzia 's Olasz ármadához intézett vala.

1. A' Verónai lakosokhoz küldött hirdetménye ezekből áll:

„Veróna lakosi! Igen szoros és előre el nem látott környülállások kényszerítettek engemet arra, hogy titeket elhaggyalak. A' ti tölletek való elválásom fájdalmas sebet okoz nékem. A' három utolsó emlékezetes hólnapokban újabb just nyertetek magatoknak az én veletek való megelégedésemre azonjeles indulatotok által, melly titeket lelkesített, azon gazdálkodástok által, mellyet ti az ármadához, és azon jó hajlandóságtok által, mellyet ti az én személyemhez mutattatok.“

[A' többi következik.]

Februarius 23-dik napján adtak 100 Forint Conventziós pénzért 193 1/6 forintot Váltózárdulában — Egy Császár aranyért 8 f.tot és 51 5/8 krt.

D. D. S.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nrc. 13.

A' Magyar Kurir 16-ik darabjához.

Erdély Ország.

A' közelébb múlt posta napon költ Magy. Kurir Tódalékjában kiadott tudósításnak folytatása és végezete.

A' pestises mérég elragadásának eltávolztatására, a' sorompók közt számos katona strázsák járnak fel 's alá, azok, a' kik a' bészárattakkal társalkodnak, 21 napí Contumaciára büntetődnek, azok pedig; a' kik ezen rendelkezésnek nem tsak nem engedelmeskednek, sőt ellentállanak, egyszerűbe agyon lövetnek. E' szerint már több vásárok tartattak a' leg szebb rendel, és a' bészároltatott Brassói lakosók tulajdon tapasztalásaikból azt jagyzték meg, hogy most óltsóbb az eleség, mint volt azon város bezáróltatása előtt.

Ezeknek a' rendelkezéseknek hasznos voltak már is nyilvánvalóvá lönn, mivel a' Pétersbergi malom, a' méhes kertek, a' Türkósi és Bácsfalusi helységek a' pestises méregtől már megmenekedtek; *Nuszbachban* is, a' hova egy oda való születésű, de az ó városi külső városban szolgált leány azon gonosz mételet az atya házához vitte, azon helységbéli szorgalmatos és vigyázó tisztviselőknek jó rendelkezéseik által egyedül abba a' házba zárták, és minekutánna azon házlakosi, egy 12 esztendős gyermeket kivéven, a' ki egy tzigánnyal együtt, a' helységtől távol lévő földből tsinált kunyhóba vitetett, és ottan több napoktól fogva egészségben élnek, mind kibóltak, és azon ház minden abban találtatott bútorokkal, köntösökkel, és azon házhoz ragasztott mellesleg való épülettel együtt megégettetett volna, ott is megszűnt a' pestises mérég.

Magában a' városban egyedül egy szolgáló leány, és a' katona ispotályban három beteges katona hóltak meg a' pestisben; ellenben a' külső városokban, és azok körül, hol itt, hol amott most is mutatja magát, és 2, 4 embert naponként elragad; mindazáltal reményleni lehet, hogy ott is meg lehet azon gonoszt fojtani a' szorgalmatosság és fáradhatatlan gondviselés által; és mar is erőtlenedik annak ereje, 's vannak olly napok, a' mellyeken a' betegeknek és sebesekek számok sem nem fogy, sem nem nevedik, és a' tett jó rendelkezések szorossan megtartatnak, bizonyosan reményleni lehet, hogy ez a' veszedelmes ellenség tökéletesen ki fog a' háza földéből irtattatni. — Ezen borzasztó mételetnek kiütésétől fogva, a' múlt December utolsó napjáig, 143 ember hólt meg, 17 gyógyúlt meg, és még 51 fekszik a' pestises ispotályban, 's ezek szerint 211 ember esett a' pestises nyavalyába; de már most láthatóképen szűnik.

Egy Brassói emberbarát, a' ki magát neveztetni nem akarja, azoknak a' Contumáica lineán belől lakó szűkölködő szegény lakosoknak felsegellésekre, a' kiknek a' jelen való szoros környűlállások közt legnagyobb szükségek van a' segedelemre, egyen egyen fél öl jó tűzi fát, mind öszve tebat 50 ölet ajándékozott, kinek kegyes adakozóságát háláadó szívvel vévén azok sok ezer áldást kívántak a' nagy lelku Jótevőnek fejére, és azon Város Előjárói kötelességeknak tartották azt neki közönségesen megköszönni.

A' Magy. Kurirnak egy régi érdemet Olvasója következendő tudósítást küldöt

hozzánk Januárius 22-ik napján *Zeidenből* (Feketehalomból) Háromszék Vármegye szép és népes városából, a' hova Brassóból a' pestisnek eltávoztatására ment vala másokkal együtt: *Brassóban* naponként szűnik a' pestis, és már most sokkal többen megegészesednek mint eleinte, mellyet abból is észre lehet venni, mivel már most a' szokott közönséges nyavalyák is, mellyek a' pestis idején egészen megszűntek, és meg is szoktak szűnni, ismét mutogattyák magokat. — Orvos Doktor *Chenott*, is a' ki 1756-ik esztendőben a' Brassóban uratkodott pestises nyavalyára szorgalmatossan vigyázott, és akkor gyűjtött tapasztalásait nyomtatásban is kiadta, illy értelemben van. Ezt állattják a' Levantai nagy tapasztalású orvos Doktorok is, a' kiknek a' pestises nyavalyáknak orvoslására mind Bukarestben, mind Oláh Országban egyéb városiban gyakorta van alkalmatosságok. Az ő tapasztalások szerint, mihelyt a' pestis elkezdődik, mingyárt megszűnnek a' más féle nyavalyák, vagy arra által változnak; mihelyt pedig a' pestis megszűnik, mingyárt másféle nyavalyák állanak elő. Így van most Brassóban is a' dolog, így volt 1756-ik esztendőben is, az akkori pestisnek megszűnése után.

Magyar Ország.

A' közelebb múlt Bóldog Asszony Havának 24-ik napján sok városokat, helységeket, és vidékeket újabb félelembe ejtette a' nagy árvíz, és sokan azt gondolták, hogy azon veszedelem fogja őket érdekelni, melly a' múlt 1813-ik esztendő Augusztus hónapában, sok Magyar Országai Vármegyéknek helységeit 's vidékeit elborította 's elpusztította vala. Ezen szomorú történetről két tudósítást vettünk e' folyó hónapnak kezdetében úgymint Tek. Abaúj és Heves Vármegyékből.

Az elsőbb és rövidebb tudósítás jött Kassáról: A' mi vidékünkön, *úgymond*, semmi újságunk nintsen azon kívül, hogy ez előtt 13 napokkal, nem volt ugyan olly nagy, mint a' múlt Augustusban; de körülöttünk csak nem annyi kárt tett, mint a' tavalyi. Sok hidakat elrontott, nevezetesen a' Göntzi hidat elragadta. — Az élet ára nálunk nem száll, hanem inkább minden nap nevekedik. Ma a' gabona volt 7 forint, így szinte az árpa 6, 7 for. a' búza 11, 12 for. a' zab 2 for. 48 kr.

Más, ugyan onnan jött magános tudósításból is ezt olvassuk: Alig száradtak meg a' tavalyi nagy vízáradás miatt könyhullatással ásztatott ortzáink, midőn újabb félelmet és keserűséget szerzett szívünknek az a' nagy árvíz, melly itten a' múlt Januárius 24-ik napján volt, és a' melly harmad napig tartó esső vízből, és az az által a' hegyek közt való nagy hónak elmosatásából származott. Ez az árvíz, ezt az egész várost közönségesen, nevezetesen pedig a' külső városbéli lakosokat nagy rémülésbe ejtette, úgy annyira elborítván a' külső városbéli házakat az árvíz, hogy a' szegény lakosok házaiknak padlására menni, és az árvíz megszűnéséig ott maradni kénytelenítették. A' belső városba is bérontott volna, ha más tsatornába nem vétetődött volna az árvíz. A' Hernát vizének folyása az abban volt jégtől megakadályoztatván ki öntött, sok házakba és pirtzékbe nagy kárt tett. — *Széplakon* (Kassától egy mértföldre fekvő szép helységben) sokkal nagyobb kárt okozott ez az árvíz, úgy annyira, hogy annak szerentsétlen lakosi az ítélet napját közelíteni gondolták. — Kassai Püspök Eő Nagysága, ha szinte maga is sok kárt vallott ezen árvíz alkalmatosságával; még is mindaztal a' kártvallott szegényeken a' lehetőségig segített, ennek a' kegyes Fő Papnak ditséretes példáját több tehetős Kassai lakosok is örömet követték.